

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ASEAN Economic Community

1. พัฒนาการความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของอาเซียน

สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2510 (ค.ศ.1967) ที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย อาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมืองและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และเมื่อการค้าระหว่างประเทศในโลกมีแนวโน้มการกีดกันการค้ารุนแรงมากขึ้น ทำให้อาเซียนได้หันมามุ่งเน้นกระชับและขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการค้าระหว่างกันมากขึ้น โดยยังคงยึดมั่นวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ดังนี้

- ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในภูมิภาค
- รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค
- ใช้เป็นเวทีแก้ไขปัญหาคัดแย้งภายในภูมิภาค (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2552)

ทศวรรษที่ 1 ในช่วง 10 ปีแรกหลังจากการก่อตั้ง อาเซียนยังไม่ค่อยมีผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมมากนัก เนื่องจากภูมิภาคยังอยู่ภายใต้ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองและข้อพิพาทดินแดน อาเซียนจึงให้ความสำคัญในการจัดทำกรอบงานอย่างกว้างๆ และยืดหยุ่น เพื่อให้สอดคล้องกับความคิดเห็นอันหลากหลายของสมาชิก เพื่อเป็นการสานสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาลอาเซียนและเป็นรากฐานอันมั่นคงสำหรับจุดมุ่งหมายร่วมกันต่อไปในอนาคต ดังนั้น ทศวรรษแรกของอาเซียนนั้น จึงเป็นการพยายามเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ปรับตัวเข้าหากัน และวางรากฐานเบื้องต้นแห่งความร่วมมือกันของประเทศสมาชิก ซึ่งในทางเศรษฐกิจนั้น งานหลักของอาเซียนในช่วงนี้จึงเป็นการพิจารณาหาหนทางสำหรับความร่วมมือ จึงทำให้ไม่ปรากฏผลงานในเชิงโครงการทางเศรษฐกิจมากนัก อย่างไรก็ตาม ทิศทางในการดำเนินงานของอาเซียนเริ่มชัดเจนขึ้นหลังจากที่อาเซียนได้จัดการประชุมสุดยอดครั้งแรกขึ้นที่เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย พ.ศ. 2519 (ค.ศ.1976) นับเป็นการพลิกโฉมหน้าครั้งใหม่ของอาเซียนและถือเป็นจุดเริ่มต้นของความร่วมมือในสาขาต่างๆ ทางเศรษฐกิจ ทั้งด้านการค้า ด้านอุตสาหกรรมและการลงทุน ด้านคมนาคมขนส่ง ด้านการท่องเที่ยว ด้านการเงิน

และการธนาคาร ด้านแร่ธาตุและพลังงาน ด้านอาหารการเกษตรและป่าไม้ และความร่วมมือกับประเทศนอกอาเซียน

ทศวรรษที่ 2 ของอาเซียน เป็นช่วงของการเริ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างเป็นทางการ เช่นเดียวกับความร่วมมือในด้านอื่นๆ โดยอาศัยความตกลงแบบหลวมๆ และกลไกต่างๆ ที่เริ่มสร้างขึ้นในช่วงนี้ ส่งผลให้มีการริเริ่มโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจมากมายและครอบคลุมสาขาต่างๆ และเน้นส่งเสริมให้มีการพึ่งพากันระหว่างประเทศสมาชิก (inward-oriented) นอกจากโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกันเองแล้ว ยังมีความร่วมมือกับประเทศนอกภูมิภาค โดยเน้นลักษณะของการรับความช่วยเหลือจากประเทศคู่ค้าสำคัญของอาเซียน (ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เกาหลีใต้ และประชาคมยุโรป) หรือที่เรียกว่า ความสัมพันธ์แบบผู้ให้-ผู้รับ

อย่างไรก็ตาม โครงการต่างๆ ของอาเซียนส่วนใหญ่ไม่สามารถก้าวหน้าถึงขั้นส่งผลทางเศรษฐกิจต่อภูมิภาคได้ดังที่คาดหวังไว้ ซึ่งปัญหาที่ทำให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนในระยะเวลาดังกล่าวไม่ก้าวหน้าขึ้นมีอยู่มากมายแล้วแต่ลักษณะของโครงการ อย่างไรก็ตามสิ่งที่ปัญหาเหล่านั้น สามารถสรุปได้ 3 ประการหลัก คือ 1) ระดับพัฒนาการทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกในช่วง 20 ปีแรกของอาเซียนนี้ยังไม่สูงนัก 2) ที่โครงสร้างทางเศรษฐกิจและการส่งออกคล้ายคลึงกันและขาดการกระจายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลให้เกิดการแข่งขันกันเอง และ 3) ขาดเจตนารมณ์ทางการเมืองของประเทศสมาชิก

ทศวรรษที่ 3 เมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลง อาเซียนจึงเปิดศักราชใหม่ของความร่วมมือโดยเน้นความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ.2535 (ค.ศ.1992) ประเทศในกลุ่มอาเซียนได้ตกลงที่จะจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) ขึ้น อาเซียนมีความตกลง 2 ฉบับที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการดำเนินงาน AFTA ได้แก่ กรอบความตกลงแม่บทว่าด้วยการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน (Framework Agreement on Enhancing ASEAN Economic Cooperation) ซึ่งใช้เป็นกรอบการดำเนินความร่วมมือทางเศรษฐกิจด้านต่างๆ และความตกลงว่าด้วยอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน (Agreement on the Common Effective Preferential Tariff (CEPT) Scheme for AFTA) ซึ่งใช้เป็นกลไกในการดำเนินงานเขตการค้าเสรีอาเซียน ที่ครอบคลุมสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าเกษตรแปรรูปและสินค้าเกษตรไม่แปรรูป โดยมีความยืดหยุ่นให้แก่สินค้าอ่อนไหวได้ พร้อมกันนี้ อาเซียนได้ให้ความสำคัญกับ

ภาคเอกชนมากขึ้นและได้ยกระดับบทบาทของภาคเอกชนถึงระดับที่สามารถให้คำปรึกษาหารือกับภาครัฐบาลได้

นอกจากนี้ อาเซียนพยายามพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจด้วยการพึ่งพากันมากขึ้นระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ควบคู่กับการเปิดตัวเองสู่ภายนอกมากขึ้น (outward-oriented) กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นการขยายตลาดและช่องทางติดต่อทางเศรษฐกิจการค้าให้กว้างขวางขึ้น ในลักษณะที่มีอำนาจต่อรองที่ทัดเทียมและด้วยความสัมพันธ์แบบพึ่งพาซึ่งกันและกันได้กับประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ แทนที่จะมีสถานะแบบผู้ให้-ผู้รับอย่างเช่นในอดีต (อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์, 2541)

ทศวรรษที่ 4 ในปี พ.ศ.2540 (ค.ศ.1997) อาเซียนประสบกับมรสุมหนักคือ วิกฤตเศรษฐกิจเอเชีย ซึ่งต่อมาอาเซียนก็สามารถผ่านพ้นมรสุมดังกล่าวไปได้ และศักราชใหม่ของความร่วมมืออาเซียนก็เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2546 ในการประชุมสุดยอดอาเซียนที่เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย อาเซียนได้เดินหน้าบูรณาการเชิงลึกด้วยการตั้งเป้าหมายว่าจะพัฒนาไปเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) ภายในปี พ.ศ.2563 (ค.ศ.2020) ภายใต้อัน 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community : APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC) ซึ่งต่อมาผู้นำอาเซียนได้ร่นระยะเวลาการสร้างประชาคมอาเซียนให้เสร็จสิ้นภายในปี พ.ศ.2558 (ค.ศ.2015) โดยเร็วกว่ากำหนดการเดิมที่ประกาศแสดงเจตนารมณ์ไว้ตามแถลงการณ์บาหลีถึง 5 ปี ทั้งนี้ มีกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เป็นกรอบหรือพื้นฐานทางกฎหมายรองรับ ซึ่งจะสร้างกฎเกณฑ์สำหรับองค์กรให้สมาชิกอาเซียน มีพันธกิจที่จะต้องปฏิบัติตาม (legal binding) (ประภัสสร เทพชาตรี, 2552 : 4)

ในส่วนของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นเสาหลักที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนให้เกิดการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียนภายในปี พ.ศ.2558 เพื่อนำไปสู่การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน (single market and single production base) และจะมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี รวมทั้งผู้บริโภคสามารถเลือกสรรสินค้า/บริการได้อย่างหลากหลายภายในภูมิภาค และสามารถเดินทางในอาเซียนได้อย่างสะดวกและเสรีมากยิ่งขึ้น ซึ่งนับเป็นความท้าทายที่สำคัญของอาเซียนที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจและช่วยกันนำพาอาเซียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2552)

ทั้งนี้ นับตั้งแต่การก่อตั้งอาเซียนขึ้นในปี พ.ศ.2510 อาเซียนได้พัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจด้านต่างๆ มาอย่างต่อเนื่องทั้งด้านสินค้า การลงทุน บริการ การเงิน อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว โดยมีประเด็นที่น่าสนใจสรุปได้ ดังนี้

- **เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA)** การจัดตั้ง AFTA ในปี พ.ศ.2535 มุ่งขจัดอุปสรรคทางการค้าทั้งด้านภาษีและที่มิใช่ภาษี เพื่อส่งเสริมการค้าภายในกลุ่มอาเซียน (Intra-ASEAN Trade) จากตัวเลขการค้าภายในกลุ่มอาเซียนในปีก่อนเริ่มจัดตั้ง AFTA จนถึงปี พ.ศ.2545 เห็นได้ชัดว่า Intra-ASEAN Trade ขยายตัวขึ้นอย่างมาก สัดส่วนของ Intra-ASEAN Trade เทียบกับมูลค่าการค้าทั้งหมดของอาเซียน เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.3 ในปี พ.ศ.2536 เป็นร้อยละ 22.6 ในปี พ.ศ.2545 โดยมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก 82,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ.2536 เป็น 159,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ.2545 และอัตราการเติบโตเฉลี่ยของ Intra-ASEAN Trade ในช่วง พ.ศ.2536 – พ.ศ.2545 คิดเป็นร้อยละ 9.4 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยของการค้าอาเซียนกับนอกภูมิภาคอาเซียน ซึ่งอยู่ในระดับร้อยละ 7.6 ต่อปี ดังนั้น ผลของ AFTA ทำให้เกิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนที่แน่นแฟ้นขึ้น

- **เขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area : AIA)** อาเซียนเริ่มดำเนินการเขตการลงทุนของอาเซียนภายใต้กรอบความตกลง AIA ในปี พ.ศ.2541 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของอาเซียน สร้างบรรยากาศการลงทุนที่เสรีและมีความโปร่งใสมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนทั้งในอาเซียนและดึงดูดการลงทุนจากนอกอาเซียน โดยมีโครงการความร่วมมือด้านการลงทุน และให้การปฏิบัติที่เท่าเทียมกับคนในชาติ (national treatment) ซึ่งมีเป้าหมายเปิดเสรีการลงทุนในอุตสาหกรรมทั้งหมดแก่นักลงทุนในอาเซียนภายในปี พ.ศ.2553 และนักลงทุนทั่วไปในปี พ.ศ.2563 ต่อมาได้เร่งรัดให้กำหนดเวลาการเปิดเสรีด้านการลงทุนแก่นักลงทุนทั่วไปเร็วขึ้น 10 ปี จากเดิมปี พ.ศ.2563 เป็นปี พ.ศ.2553 ส่วนประเทศสมาชิกใหม่สามารถยึดหยุ่นได้จนถึงปี พ.ศ.2558

- **การเปิดเสรีการค้าบริการ** อาเซียนได้เริ่มเปิดเสรีการค้าบริการภายใต้กรอบความตกลงการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services : AFAS) ในปี พ.ศ.2539 โดยดำเนินการเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการเป็นรอบ รอบละ 3 ปี ในช่วงปี พ.ศ.2539 - พ.ศ.2547 เพื่อมุ่งขจัดอุปสรรค/ข้อจำกัดด้านการค้าบริการภายในอาเซียน และปรับปรุงให้การให้บริการของอาเซียนมีประสิทธิภาพและมีขีดความสามารถทางการแข่งขัน

นอกจากนี้ อาเซียนได้ตกลงจัดทำข้อตกลงยอมรับคุณสมบัตินร่วมกัน (Mutual Recognition Agreements : MRAs) ของสาขาวิชาชีพ เพื่ออำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

ทำให้บุคลากรผู้ให้บริการที่เป็นนักวิชาชีพและแรงงานที่มีฝีมือสามารถไปทำงานในประเทศสมาชิกอื่นๆ ได้สะดวกขึ้น โดยจัดทำ MRA ในสาขาวิศวกรรม สถาปัตยกรรม บัญชี และบุคลากรในธุรกิจท่องเที่ยว เป็นต้น

- **ความร่วมมือด้านการเงิน** ในปี พ.ศ.2546 อาเซียนได้จัดทำ Roadmap เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการเงิน ซึ่งครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาตลาดทุน 2) การเปิดเสรีบริการทางการเงิน 3) การเปิดเสรีบัญชีทุน และ 4) ความร่วมมือเกี่ยวกับเงินสกุลอาเซียน การดำเนินการเหล่านี้จะช่วยสนับสนุนการค้าและการลงทุนของอาเซียนต่อไป

- **ความร่วมมือทางเศรษฐกิจด้านอื่นๆ ที่สำคัญ** เช่น ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมภายใต้ ASEAN Industrial Cooperation Scheme (AICO) ความร่วมมือด้านขนส่ง ได้แก่ การอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งสินค้าผ่านแดน ข้ามแดน และการขนส่งหลายรูปแบบ และความร่วมมือด้านการจัดทำโครงข่ายเชื่อมโยงท่อส่งก๊าซของอาเซียน (Trans-ASEAN Gas Pipeline Network) (ศุนย์วิจัยกสิกรไทย, 2547)

2. การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผลจากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 8 ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2545 ณ ประเทศกัมพูชา ได้มีการกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 เดือนตุลาคม พ.ศ.2546 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ลงนามร่วมกันในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อประกาศจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ.2563 โดยสนับสนุนการรวมกลุ่มและความร่วมมืออย่างรอบด้าน โดยให้จัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ในส่วนของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ให้เร่งรัดการรวมกลุ่มเพื่อเปิดเสรีสินค้าและบริการที่สำคัญ 11 สาขา (priority sectors) ได้แก่ การท่องเที่ยว การบิน ยานยนต์ ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอ อิเล็กทรอนิกส์ สินค้าเกษตร ประมง เทคโนโลยีสารสนเทศ และสุขภาพ โดยผู้นำอาเซียนและรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้ลงนามในกรอบความตกลงระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 10 ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2547 ณ กรุงเวียงจันทน์ ประเทศลาว

ต่อมาผู้นำอาเซียนได้ตกลงให้เร่งรัดกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียนภายใต้ 3 เสาหลักให้เร็วขึ้นกว่าเดิมอีก 5 ปี คือภายในปี พ.ศ.2558 โดยเล็งเห็นว่าสถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อาเซียนจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถคงบทบาทในการดำเนินความสัมพันธ์ในภูมิภาคและตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีเป้าหมายคือ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการประสานผลประโยชน์ของประเทศสมาชิก โดยการส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในเชิงลึกและกว้างมากขึ้นผ่านความร่วมมือที่มีอยู่ในปัจจุบันและแผนการดำเนินงานใหม่ภายใต้กรอบระยะเวลาที่ชัดเจน และประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามหลักการที่จะส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบเปิด มองบริบทภายนอกและส่งเสริมกลไกตลาดซึ่งสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ในกรอบพหุภาคีและยึดมั่นในระบบกฎเกณฑ์

ดังนั้นในการประชุมรัฐมนตรีด้านเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Ministers Meeting : AEM) เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.2549 จึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่อาวุโส (Senior Economic Officials Meetings : SEOM) จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint : AEC Blueprint) และตารางเวลาดำเนินกิจกรรมต่างๆ (strategic schedule) เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ.2558

ในเดือนสิงหาคม พ.ศ.2550 ผู้นำอาเซียนได้ให้การรับรอง AEC Blueprint และตารางเวลาการดำเนินงาน และในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2550 ได้ลงนามใน “ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (Declaration on the AEC Blueprint) ซึ่งเป็นเอกสารที่ยืนยันว่าสมาชิกอาเซียนทั้งหมดจะร่วมกันดำเนินการเปิดเสรีการค้าให้ลุล่วงตามแผนงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักนโยบายและแผน, 2555 : 12-13)

● เป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

อาเซียนได้ร่วมกันจัดทำพิมพ์เขียว หรือ AEC Blueprint เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจให้มีความชัดเจนตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยสมาชิกอาเซียนจะต้องเจรจาตกลงกันว่าจะเปิดเสรีอะไร เท่าใด เช่นใด และเมื่อใด เพื่อให้การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสามารถเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี พ.ศ.2558 ซึ่ง AEC Blueprint ที่จัดทำขึ้น เป็นแผนงานบูรณาการการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ 4 ด้าน ดังนี้

1. การเปิดตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน

โดยจะมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียนให้เป็นรูปธรรม โดยได้กำหนดเป้าหมายเวลาที่จะค่อยๆ ลดหรือยกเลิกอุปสรรคระหว่างกันเป็นระยะ ทั้งนี้ได้มีการกำหนดเป้าหมายให้ลดภาษีสินค้าเป็นร้อยละ 0 และลดหรือเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษี สำหรับประเทศสมาชิกเก่า 6 ประเทศภายในปี พ.ศ.2553 เปิดตลาดภาคบริการและเปิดเสรีการลงทุนภายในปี พ.ศ.2558 และเปิดเสรีการลงทุนภายในปี พ.ศ.2553 สำหรับกรอบความตกลงต่างๆ ที่จะทำให้การเคลื่อนย้ายอย่างเสรีเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ ได้แก่ ข้อตกลง AFTA กรอบความตกลง AFAS และกรอบความตกลงเขตการลงทุนของอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement : ACIA) เป็นต้น

2. การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน

AEC Blueprint มีเป้าหมายในการส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนให้มีความแข็งแกร่งและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจในตลาดโลกได้ อาทิ นโยบายการแข่งขัน การคุ้มครองผู้บริโภค สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-ASEAN) นโยบายภาษี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศและพลังงาน)

3. การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค

กำหนดแนวทางการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่างๆ อาทิ ข้อริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration : IAI) รวมทั้งการสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้ประเทศสมาชิกอาเซียนมีการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันซึ่งจะช่วยให้ลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกเก่า-ใหม่

4. การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

AEC Blueprint ยังครอบคลุมถึงการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนมีท่าทีร่วมกันอย่างชัดเจน อาทิ การจัดทำเขตการค้าเสรีของอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต/จำหน่ายภายในภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก (กรมอาเซียน, 2554 : 9)

● **แผนงานสำคัญเพื่อดำเนินการไปสู่คุณลักษณะสำคัญในแต่ละด้าน**

1. การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว

1.1 การเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรี ได้กำหนดแนวทางเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

การลด/ยกเลิกภาษี

- ประเทศสมาชิกเดิม 6 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ไทย และบรูไนดารุสซาลาม ต้องยกเลิกอัตราภาษีสินค้าทุกรายการให้เหลือร้อยละ 0 ในปี พ.ศ.2553 ยกเว้นสินค้าอ่อนไหว

- สำหรับประเทศสมาชิกทั้ง 4 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม ลาว เมียนมาร์ และกัมพูชา ต้องยกเลิกอัตราภาษีสินค้าบางรายการเหลือร้อยละ 0 ในปี พ.ศ.2558 และสินค้าบางรายการจำนวนไม่เกินร้อยละ 7 ของสินค้าทั้งหมดและจะลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ในปี พ.ศ.2561

การขจัดมาตรการที่มีใช้ภาษี

- ประเทศสมาชิก 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไนดารุสซาลาม ต้องยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษีภายในปี พ.ศ.2553

- ประเทศฟิลิปปินส์ ยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษีภายในปี พ.ศ.2555

- ประเทศสมาชิกใหม่ 4 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม ลาว เมียนมาร์ และกัมพูชา ต้องยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษีภายในปี พ.ศ.2558-2561 โดยปฏิบัติตามภายใต้องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ในเรื่องอุปสรรคทางเทคนิคมาตรฐานสุขอนามัย และการขออนุญาตนำเข้า รวมทั้งพัฒนาแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมในเรื่องดังกล่าวสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อนำไปสู่การลด/เลิกมาตรการที่เป็นอุปสรรคทางการค้า

การกำหนดกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า

มีจุดมุ่งหมายที่จะปรับปรุงกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าให้มีความโปร่งใส มีมาตรฐานที่เป็นสากล และอำนวยความสะดวกให้แก่เอกชนมากขึ้น เช่น การจัดทำกฎการได้แหล่งกำเนิดสินค้าโดยวิธีการแปรสภาพอย่างเพียงพอ (substantial transformation) และกฎการได้แหล่งกำเนิดสินค้าของอาเซียนแบบสะสมบางส่วน (partial cumulation rule of origin) มาใช้เป็นทางเลือกสำหรับการคำนวณแหล่งกำเนิดสินค้า

1.2 การเคลื่อนย้ายบริการอย่างเสรี

ผู้แทนจากกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตั้งเป้าหมายการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการอย่างชัดเจน เพื่อให้การค้าบริการของอาเซียนเป็นไปอย่างเสรีภาพมากขึ้นและพัฒนาระบบการยอมรับร่วมกันเพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบวิชาชีพในสาขาบริการ รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนของอาเซียนไปยังประเทศที่สาม

1.3 การเคลื่อนย้ายการลงทุนอย่างเสรี

ประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียนล้วนมีจุดมุ่งหมายที่จะเพิ่มและรักษาระดับความสามารถในการดึงดูดให้ต่างประเทศมาลงทุนในอาเซียน และการลงทุนในอาเซียนโดยอาเซียนเอง ดังนั้นเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย อาเซียนได้ทบทวนกรอบความตกลง AIA ที่มีอยู่ให้เป็นความตกลงใหม่คือความตกลง ACIA ซึ่งมีขอบเขตที่กว้างขึ้นและเปิดเสรี พันธกรณีความตกลงของ ACIA นั้นจะครอบคลุมประเด็นหลักใหญ่ๆ 4 ประเด็น คือ การเปิดเสรี การส่งเสริม การอำนวยความสะดวก และการคุ้มครองการลงทุน โดยครอบคลุมทั้งการลงทุนทางตรงและการลงทุนในหลักทรัพย์

1.4 การเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น

โดยส่งเสริมการพัฒนาและการรวมกลุ่มตลาดทุนของอาเซียน เช่น การปรับประสานมาตรฐานด้านตลาดทุนในอาเซียนในด้านที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ในการเสนอขายตราสารหนี้ ข้อกำหนดในการเปิดเผยข้อมูล และกฎเกณฑ์การจัดจำหน่ายระหว่างกันให้มากขึ้น การอนุญาตการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น เช่น ยกเลิกหรือผ่อนคลายนข้อกำหนดในการเคลื่อนย้ายทุน เป็นต้น

1.5 การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี

การสร้างมาตรฐานที่ชัดเจนของแรงงานฝีมือ และอำนวยความสะดวกให้กับแรงงานฝีมือที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานในกลุ่มประเทศสมาชิกได้ง่ายขึ้น เช่น อำนวยความสะดวกในการตรวจลงตราและใบอนุญาตทำงานสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพและแรงงานฝีมืออาเซียนที่เกี่ยวข้องกับการค้าข้ามพรมแดน เป็นต้น

1.6 การรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียน

ในระยะแรกอาเซียนจะมุ่งใช้ทรัพยากรในการพัฒนาการรวมกลุ่มที่จำกัดในบางสาขาสำคัญจำนวน 12 สาขา เพื่อเป็นแรงกระตุ้นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภาพรวมของอาเซียน โดยประเทศสมาชิกหลายประเทศได้รับหน้าที่การเป็นผู้ประสานงานในแต่ละสาขา โดยสาขาสำคัญแต่ละสาขาจะมีแผนงานซึ่งรวมมาตรการเฉพาะสาขา และมาตรการในภาพรวมที่คาบเกี่ยวการดำเนินงานทุกสาขา เช่น มาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้า

1.7 ความร่วมมือด้านอาหาร การเกษตร และป่าไม้

ยกระดับการค้าภายในและภายนอกอาเซียน และความสามารถในการแข่งขันของสินค้า/ผลิตภัณฑ์อาหาร เกษตร และป่าไม้ ในระยะยาว ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือ แนวทางร่วม และการถ่ายโอนเทคโนโลยีระหว่างอาเซียนกับองค์การระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาคและภาคเอกชน และส่งเสริมสหกรณ์การเกษตรของอาเซียน

2. การนำไปสู่ภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง

2.1 นโยบายการแข่งขัน

เพื่อส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการแข่งขันอย่างยุติธรรมภายในภูมิภาค เช่น ผลักดันให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศมีนโยบายด้านการแข่งขันทางการค้าภายในปี พ.ศ.2558 จัดตั้งเครือข่ายหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องด้านนโยบายการแข่งขัน เพื่อเป็นเวทีสำหรับหารือและประสานงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการแข่งขัน เป็นต้น

2.2 การคุ้มครองผู้บริโภค

ในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางนั้น มาตรการทั้งหลายที่นำไปสู่การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจจะต้องไม่ละเลยความสำคัญของผู้บริโภค ดังนั้น อาเซียนจึงดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในอาเซียน และจัดตั้งเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูล

2.3 สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

นโยบายทรัพย์สินทางปัญญานับเป็นแรงผลักดันที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการประดิษฐ์คิดค้น และเอื้ออำนวยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งที่มีอยู่เดิมและรายใหม่สามารถเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากสิ่งเหล่านี้อย่างเท่าเทียมกัน ความร่วมมือในภูมิภาคด้านสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาได้มีการดำเนินการตามแนวทางของแผนปฏิบัติการด้านสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอาเซียน (ASEAN IPR Action Plan 2004-2010) และแผนงานความร่วมมืออาเซียนด้านลิขสิทธิ์ (ASEAN Cooperation on Copyrights) ซึ่งมุ่งพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ ภายใต้บรรยากาศแห่งความร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา ไม่ว่าจะเป็นนักธุรกิจ นักลงทุน นักประดิษฐ์ และผู้คิดค้นในอาเซียน

2.4 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

การขนส่งในระบบเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ มั่นคงและบูรณาการในอาเซียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาใช้ศักยภาพของเขตการค้าเสรีอาเซียนได้อย่างเต็มที่ ลดช่องว่างของการพัฒนา

และจะช่วยเชื่อมโยงอาเซียนกับประเทศเพื่อนบ้านทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือและเอเชียใต้ ในการนี้อาเซียนมีแผนปฏิบัติการด้านการขนส่งของอาเซียน แผนปฏิบัติการด้านการขนส่ง (ASEAN Transport Action Plan : ATAP 2005-2010) ซึ่งครอบคลุมการขนส่งทางน้ำ ทางบก และทางอากาศ และการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง

2.5 ภาษีอากร

ดำเนินการให้มีการสร้างเครือข่ายของความตกลงว่าด้วยการหลีกเลี่ยงการจัดเก็บภาษีซ้อนระหว่างประเทศสมาชิกภายในปี พ.ศ.2553 เท่าที่จะสามารถดำเนินการได้

2.6 พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

วางนโยบายและโครงสร้างทางกฎหมายสำหรับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และช่วยให้เกิดการค้าสินค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ (การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์) ภายในอาเซียน โดยการปฏิบัติตามกรอบความตกลง e-ASEAN และบนพื้นฐานของกรอบความตกลงร่วมอื่นๆ เช่น ดำเนินนโยบายการแข่งขันด้านโทรคมนาคม โดยใช้แนวทางการปฏิบัติที่ดีและสนับสนุนการออกกฎหมายภายในประเทศด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

3. การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมกัน

3.1 การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ดำเนินการตามพิมพ์เขียวนโยบายของอาเซียนด้านการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ASEAN Policy Blueprint for SME Development : APBSD 2004-2014) เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน การปรับตัว และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาค

3.2 ความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน

กำหนดแนวทางและเน้นความพยายามร่วมกันในการลดระดับช่องว่างของการพัฒนาทั้งภายในอาเซียนและระหว่างอาเซียนกับประเทศอื่นๆ โดยครอบคลุมด้านโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตลอดจนการเสริมสร้างขีดความสามารถในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาค พลังงาน บรรยากาศการลงทุน การท่องเที่ยว การลดระดับความยากจน และการปรับปรุงคุณภาพชีวิต

4. การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

4.1 แนวทางการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันต่อปฏิสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจกับภายนอก

ทบทวนพันธกรณีของ FTA/ความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิด (Closer Economic Partnership : CEP) เทียบกับพันธกรณีของการรวมกลุ่มภายในอาเซียน และดำเนินการให้มีระบบ

ที่จะสนับสนุนการประสานงานมากขึ้นในการเจรจาการค้ากับประเทศคู่เจรจาภายนอกอาเซียน และในเวทีการเจรจาการค้าในระดับภูมิภาคและระดับพหุภาคีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรลุกรอบท่าทีการเจรจาร่วมกัน

4.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในเครือข่ายอุปทานของโลก

รับหลักปฏิบัติสากลที่ดีและมาตรฐานในการผลิตและจำหน่ายมาใช้ในภูมิภาคอย่างต่อเนื่องและพัฒนาความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อยกระดับขีดความสามารถและผลิตภาพด้านอุตสาหกรรม และส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มระดับภูมิภาคและระดับโลกให้กับประเทศสมาชิกที่มีระดับการพัฒนาต่ำกว่าของอาเซียน (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักนโยบายและแผน, 2555 : 24-30)

3. การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประเทศไทยได้มีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งด้านนโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กลไกระดับประเทศ และการเตรียมพร้อมของหน่วยราชการไทย เพื่อสนับสนุนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3.1 นโยบายรัฐบาล

จากคำแถลงนโยบายรัฐบาลต่อรัฐสภาของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2554 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายและการบริหารราชการแผ่นดินโดยมีจุดมุ่งหมาย **“เพื่อนำประเทศไทยไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 อย่างสมบูรณ์ โดยสร้างความพร้อมและความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และการเมือง และความมั่นคง”** (คณะรัฐมนตรี 2554 : 5) สำหรับนโยบายการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ปรากฏในคำแถลงนโยบายของรัฐบาล มีส่วนเกี่ยวข้องกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนดังต่อไปนี้

หัวข้อ (ตามคำแถลงนโยบายของรัฐบาล)	รายละเอียด
เร่งส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน	โดยส่งเสริมความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และสื่อมวลชน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีและความใกล้ชิดระหว่างกัน การส่งเสริมการท่องเที่ยว การขยายการค้ามาคมขนส่ง และความ

หัวข้อ (ตามคำแถลงนโยบายของรัฐบาล)	รายละเอียด
	ร่วมมือด้านอื่นๆ ภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค เพื่อส่งเสริมความเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน
สร้างความสามัคคีและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียน	เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียนและส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ ในเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่างๆ และเตรียมความพร้อมทุกภาคส่วนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และความมั่นคง
ใช้ประโยชน์จากโครงข่ายคมนาคมขนส่งในภูมิภาคอาเซียนและอนุภูมิภาค	เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการขยายฐานเศรษฐกิจทั้งการผลิต และการลงทุน โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่อยู่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจและเมืองชายแดน

ที่มา : สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย “รายงานการศึกษาโอกาสและผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อกระทรวงมหาดไทย 2555”

นอกจากนโยบายรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาแล้ว ภาครัฐยังได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานของอาเซียนโดยใช้ *ASEAN First Policy* หรือ *นโยบายอาเซียนต้องมาก่อน* ในฐานะที่อาเซียนเป็นกลุ่มภูมิภาคที่มีความใกล้ชิดทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมและวัฒนธรรม *ASEAN First Policy* ช่วยส่งเสริมยุทธศาสตร์ในการสร้างพันธมิตรในระดับภูมิภาค สร้างโอกาสและช่องทางในการค้าและการลงทุน ควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการในประเทศให้สามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการรวมตัวอย่างแน่นแฟ้นของอาเซียนจะช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอาเซียนรวมทั้งประเทศไทย ในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างอำนาจในการต่อรองในกรอบการเจรจาในระดับภูมิภาคและพหุภาคี และพื้นฐานที่แข็งแกร่งนี้จะทำให้การเชื่อมโยงกับประเทศอื่นๆ ของไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2554 : 26)

ปัจจุบัน รัฐบาลมีโครงสร้างเครือข่ายและขยายความร่วมมือทางธุรกิจในอาเซียน หรือ ASEAN Hub โดยมีกระทรวงพาณิชย์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ซึ่งกำหนดยุทธศาสตร์ที่มีต่ออาเซียนไว้ 4 ด้าน คือ

- **การเป็นพันธมิตรและหุ้นส่วน** คือ ต้องทำให้อาเซียนเป็นทั้งพันธมิตรและหุ้นส่วนเพื่อให้ประเทศไทยเป็น Gateway ของอาเซียน ทั้งการค้าและการลงทุน โดยการใช้เวทีทวิภาคีที่มีอยู่และความร่วมมือในกรอบอนุภูมิภาคต่างๆ เช่น ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ระหว่างกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ ไทย และเวียดนาม (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy : ACMECS) โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region : GMS) และโครงการความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle : IMT-GT) เป็นตัวช่วยผลักดัน และต้องเปลี่ยนแนวคิดการมองอาเซียนจากคู่แข่งมาเป็นหุ้นส่วนโดยการสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นทั้งแก่คนไทยและผู้ประกอบการไทยโดยการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้าน การเข้าไปลงทุนผลิตสินค้าเกษตรที่ขาดแคลน และการเชิญชวนประเทศที่สามเข้าร่วมในการพัฒนา เป็นต้น

- **การเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญ** เนื่องจากประเทศในอาเซียนมีความหลากหลายและความพร้อมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ทั้งกลุ่มที่มีความชำนาญในด้านเทคโนโลยี กลุ่มที่เป็นฐานการผลิตและกลุ่มที่มีทรัพยากรและแรงงานสำหรับการผลิต ดังนั้น ไทยจึงจำเป็นต้องพิจารณาเลือกใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีอยู่ของแต่ละประเทศให้เหมาะสม

- **การเป็นฐานการผลิตให้อุตสาหกรรมไทย** ประเทศไทยควรพิจารณาเรื่องการย้ายฐานการผลิตของบางอุตสาหกรรมออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงาน และแรงงานกึ่งฝีมือ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร สิ่งทอ เฟอร์นิเจอร์ผลิตภัณฑ์ไม้ หรือร่วมลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

- **การเป็นตลาดที่มีประชากรกว่า 580 ล้านคน** โดยไทยจะต้องรักษาตลาดเดิมและขยายตลาดให้กว้างมากขึ้น (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2554 ก : 48-49)

3.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - พ.ศ.2559) เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้แนะทิศทางการพัฒนาประเทศระยะกลางเพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ระยะยาวที่ทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้เห็นพ้องร่วมกันกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ปี พ.ศ.2570 ซึ่งกำหนดไว้ว่า

“คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรม ประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคงอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

แม้ว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไม่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมของประเทศ ไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไว้เป็นการเฉพาะ แต่ก็ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อม ของประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไว้ครอบคลุมทั้งมิติด้านการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมและวัฒนธรรม ในส่วนของมิติเศรษฐกิจ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้กล่าวถึงแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจไว้ในแต่ละยุทธศาสตร์ โดยขอเสนอส่วนที่สำคัญ ดังนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	การเตรียมความพร้อมในการเป็น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
<p>1. ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เชื่อมโยงแผนแม่บทชุมชนกับแผนระดับต่างๆ ในพื้นที่และระดับชาติ รวมทั้งให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถเชื่อมโยงทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในโลก อาเซียนและอนุภูมิภาค สร้างความใกล้ชิดทางสังคมวัฒนธรรมและปฏิสัมพันธ์กับประเทศในอนุภูมิภาค - พัฒนามาตรฐานระบบการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อการคุ้มครองภายในประเทศและรองรับการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการและข้อมูลข่าวสารอย่างเสรีในประชาคมอาเซียน โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎระเบียบด้านมาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าและบริการ การปรับปรุงกฎหมายระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องโดยที่ครอบคลุมถึงคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและการคุ้มครองสิทธิ รวมถึงช่องทางการรับข้อร้องเรียน พร้อมทั้งปรับปรุงกลไกเฝ้าระวังคุณภาพมาตรฐานการตรวจสอบและติดตามความคืบหน้าของการดำเนินการจากการร้องเรียน การเพิ่มสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนใน

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	การเตรียมความพร้อมในการเป็น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
	การคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค สร้างความตระหนักของผู้บริโภคในการรักษาสีทธิและดูแลผลกระทบจากการใช้สินค้าและบริการควบคู่ไปกับการกระตุ้นจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจเอกชน
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่ สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างยั่งยืน	<p>- ส่งเสริมการใช้และการอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ควบคู่กับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศหลัก รวมทั้งการเรียนรู้ภาษาสากลอื่นที่เหมาะสม และภาษาประเทศเพื่อนบ้านตลอดจนการเรียนรู้วัฒนธรรมและสร้างความเข้าใจในวิถีชีวิตของคนในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน</p> <p>- จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพสนับสนุนการเตรียมความพร้อมรองรับการเปิดเสรีด้านแรงงานภายใต้กรอบความร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเร่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้มีการนำคุณวุฒิวิชาชีพไปใช้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้แรงงานมีสมรรถนะและมีเส้นทางความก้าวหน้าในวิชาชีพที่ชัดเจน และนำไปประเมินค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับความรู้ ทักษะอาชีพและประสบการณ์ตามกลไกตลาด</p> <p>- เตรียมความพร้อมคนไทยในการรับประโยชน์และลดผลกระทบที่จะเข้ามาพร้อมกับการเข้าออกของแรงงานอย่างเสรี สร้างโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถของคนไทยในการออกไปทำงานต่างประเทศ ยกกระดับทักษะด้านอาชีพและทักษะด้านภาษาควบคู่กับการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมจากผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี</p> <p>- เร่งบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานการจ้างงาน การคุ้มครองแรงงาน และการพัฒนาทักษะฝีมือที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน</p>
3. ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาค เกษตร ความมั่นคงของอาหาร และพลังงาน	- สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารที่มีต้นทุนต่ำอันเป็นผลจากข้อตกลงการเปิดการค้าเสรี โดยสนับสนุนการปรับตัวและเพิ่มขีดความสามารถให้เกษตรกรไทย สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้ตามมาตรฐาน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการตรวจสอบคุณภาพ

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	การเตรียมความพร้อมในการเป็น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
	<p>และความปลอดภัยอาหารของสินค้าเกษตรและอาหารนำเข้าเพื่อป้องกันสินค้าที่มีคุณภาพไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและอาหารจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการปรับปรุงกระบวนการนำเข้าวัตถุดิบมาแปรรูปให้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น</p> <p>- ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคี โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน ในการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาความร่วมมือในการผลิต การจัดตั้งระบบสำรองข้าวฉุกเฉิน ปรับปรุงกฎระเบียบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน</p>
<p>4. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน</p>	<p>- พัฒนาระบบขนส่งทางรถไฟโดยปรับปรุงทางรถไฟและจุดตัดระหว่างโครงข่ายรถไฟและโครงข่ายถนน เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในการให้บริการก่อสร้างทางคูในเส้นทางรถไฟสายหลักและจัดการจักรและล้อเลื่อนรวมทั้งปรับปรุงระบบอาณัติสัญญาณให้มีความทันสมัย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการ ขนส่งผู้โดยสารและสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาเส้นทางรถไฟความเร็วสูงเชื่อมโยงสู่เมืองต่างๆ ในภูมิภาคและกลุ่มประเทศอาเซียน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการของการรถไฟแห่งประเทศไทย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและดำเนินงานในอนาคต</p>
<p>5. ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม</p>	<p>- พัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนให้มีบทบาทการเป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนที่พัฒนาต่อเนื่องและพื้นที่ใหม่ โดยเฉพาะการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ มาตรฐานการให้บริการและอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดน ขีดความสามารถของบุคลากรและผู้ประกอบการท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และความสามารถในการสกัดกั้นแรงงาน ยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายข้ามแดน โดยคำนึงถึงศักยภาพด้านกายภาพ เศรษฐกิจ</p>

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	การเตรียมความพร้อมในการเป็น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
	<p>สังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ และความสอดคล้องกับแผนการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงระหว่างประเทศตามแผนแม่บทการ เชื่อมโยงภูมิภาคอาเซียนและยุทธศาสตร์ในภาพรวมอื่นๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลักดันให้ไทยมีบทบาทนำที่สร้างสรรค์ในเวทีระหว่างประเทศใน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะต้องมีการเตรียมการโดยพัฒนา บุคลากรในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ ภาคการผลิต อุตสาหกรรมแปรรูป รวมทั้งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ยกระดับการ ให้บริการด้านสุขภาพและบริการสาธารณสุขทั้งบุคลากรและ มาตรฐานการให้บริการเพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการให้บริการ สุขภาพของภูมิภาค เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล และ กำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของคุณภาพสินค้าและบริการ - สร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาคด้านการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการส่งเสริมแรงงานไทย ในต่างประเทศ ในลักษณะเกื้อกูลกันผ่านกิจกรรมเชื่อมโยงห่วงโซ่การ ผลิตและการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างกันอย่างเสรีและมี ประสิทธิภาพ - สนับสนุนการเปิดการค้าเสรีและกำหนดแนวทางป้องกันผลเสียที่จะ เกิดขึ้น โดยเร่งปฏิรูปกฎหมายเศรษฐกิจ และกฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อ ประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจการค้า การลงทุนอย่างเป็นธรรม และ ผลักดันให้มีการประกาศใช้กฎหมายใหม่ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรี เช่น กฎหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งจัดทำกรอบแนวทาง มาตรการตามกฎหมาย เพื่อสร้างบรรทัดฐานในการบังคับใช้กฎหมาย ของผู้ปฏิบัติให้มีความเป็นเอกภาพและเสมอภาค ตลอดจนพัฒนา บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะ กฎหมายใหม่ๆ ที่รองรับการเปิดเสรีทางการค้า - เสริมสร้างความร่วมมือที่ีระหว่างประเทศในการสนับสนุนการ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีจริยธรรมไม่ส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	การเตรียมความพร้อมในการเป็น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
6. ยุทธศาสตร์การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	<p>- จัดตั้งและพัฒนากองทุนคาร์บอน เพื่อเป็นแหล่งรับซื้อคาร์บอน เครดิตและคาร์บอน ออฟเซ็ทในประเทศ ตลอดจนการศึกษาความ เป็นไปได้ในการจัดตั้ง ASEAN Carbon Market ของกลุ่มประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน</p> <p>- เตรียมมาตรการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากมาตรการทาง การค้าและข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ โดยเฉพาะมาตรการภาษีที่เก็บกักสินค้าข้ามพรมแดน (Border Tax Adjustments : BTAs) ตามบทบัญญัติของข้อตกลง ทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade : GATT) ซึ่งอาจนำมาใช้ในการเก็บภาษีคาร์บอน ณ จุดผ่านแดน การบังคับซื้อใบอนุญาตปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเก็บภาษีคาร์บอนกับสินค้านำเข้า และการใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี เช่น มาตรการฉลากคาร์บอน ฉลากแสดงข้อมูลการใช้ น้ำ (water footprint) เป็นต้น</p>

ที่มา : ทศพนธ์ นรทัศน์ “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) กับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” และสำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย “รายงานการศึกษาโอกาสและผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อกระทรวงมหาดไทย”

3.3 กลไกระดับประเทศ

รัฐบาลได้จัดตั้ง **สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ** (ASEAN National Secretariat) ตามกฎบัตรอาเซียน ข้อที่ 13 เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักระดับประเทศในการประสานกิจการอาเซียนและติดตามผลการดำเนินงาน ให้ทุกภาคส่วนของสังคมสามารถดำเนินงานในกรอบความร่วมมืออาเซียนในทุกมิติให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติเป็นหน่วยงานระดับกรมในกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิก สำหรับประเทศไทยหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ (กรมอาเซียน, 2554 : 5)

นอกจากนี้ กฎบัตรอาเซียนยังระบุให้รัฐมนตรีต่างประเทศเข้าร่วมเป็นองค์ประกอบของคณะมนตรีประสานงานอาเซียนซึ่งมีหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การประสานประเด็นที่คาบเกี่ยวกัน

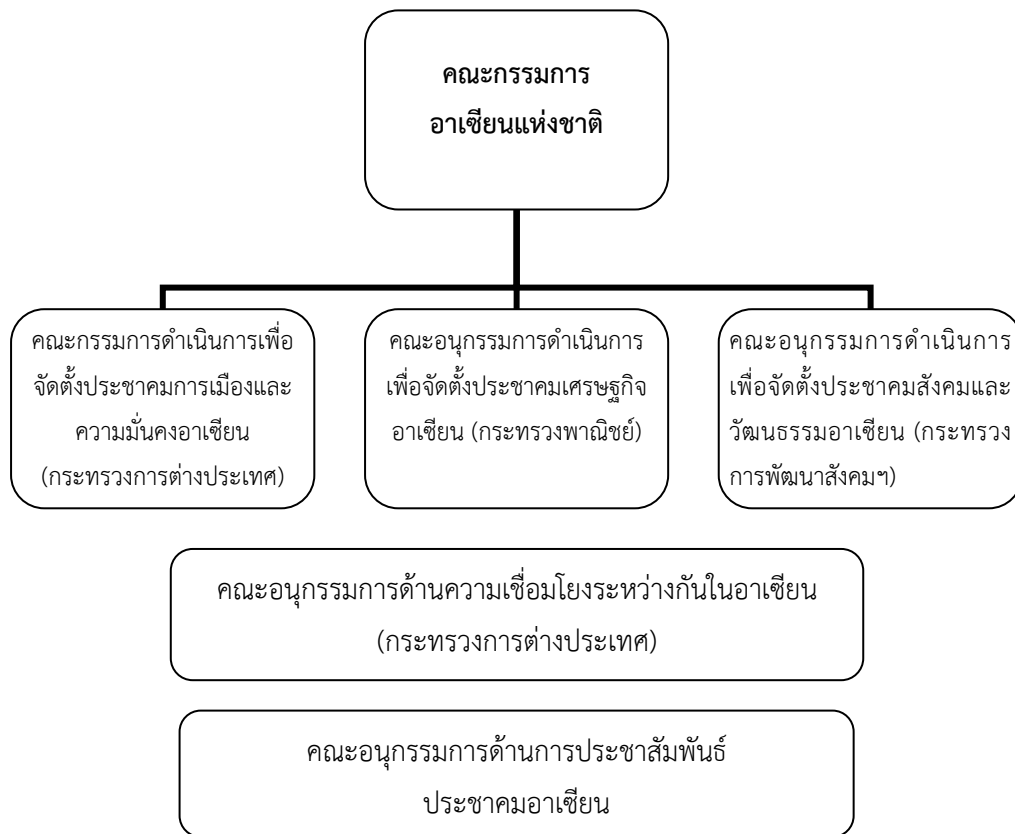
(cross-cutting issues) กระทรวงการต่างประเทศจึงได้เสนอให้มี **คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ** เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกฎบัตรอาเซียนที่ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพและความร่วมมือระหว่างกันในด้านนโยบาย รวมทั้งเพื่อให้กระทรวงการต่างประเทศสามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในการประสานนโยบายระหว่างหน่วยงานต่างๆ ภายในประเทศ การประสานงานระดับชาติเกี่ยวกับข้อตัดสินใจของอาเซียน และการดำเนินงานตามแผนงานสำหรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ในฐานะคณะมนตรีประสานงานอาเซียนให้เข้ากับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักนโยบายและแผน, 2555 : 46)

คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ แต่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2553 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (นายกรัฐมนตรี) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธานคณะกรรมการฯ ทำหน้าที่เป็นกลไกตัดสินใจและประสานงานระดับนโยบาย เพื่อบูรณาการการดำเนินการของหน่วยงานต่างๆ ของไทยในการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 และผลักดันให้ไทยสามารถบรรลุเป้าประสงค์ที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงร่วมกัน

นอกจากนี้ ได้มีการจัดตั้ง **คณะอนุกรรมการด้านความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน** เพื่อประสานงานและติดตามให้มีการดำเนินการตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity) ที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของไทยและ **คณะอนุกรรมการด้านการประชาสัมพันธ์ประชาคมอาเซียน** เพื่อบูรณาการงานเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและการสร้างความตระหนักรู้เรื่องอาเซียนแก่ทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้ประชาชนไทยมีส่วนร่วมกับการสร้างประชาคมอาเซียนและสามารถใช้โอกาสจากประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มที่ (กรมอาเซียน, ม.ป.ป. ก) ในระดับกระทรวง ทุกหน่วยงานยังมี ASEAN Unit เป็นกลไกการประสานงาน (focal point) เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพในการกำหนด ประสานงานและน่านโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดระบบการติดตามประเมินผลในระดับประเทศต่อไป (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักนโยบายและแผน, 2555 : 47)

นอกจากนี้ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ สำหรับดำเนินการตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในแต่ละเสาหลัก โดยหน่วยงานที่เป็นผู้ประสานงานหลักของแต่ละเสาทำหน้าที่เป็นประธาน ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ-เสาการเมืองและความมั่นคง กระทรวงพาณิชย์-เสาเศรษฐกิจ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์-เสาสังคมและวัฒนธรรม (กรมอาเซียน กลุ่มงานนโยบาย, 2554 : 22)

ในส่วนของประเทศอาเซียน มี**คณะอนุกรรมการดำเนินการเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน**รับผิดชอบในส่วนนี้ โดยมีปลัดกระทรวงพาณิชย์ทำหน้าที่เป็นประธานอนุกรรมการ และมีกระทรวงพาณิชย์ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานประสานงาน คณะอนุกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาภาพรวมของความยืดหยุ่นที่ไทยต้องการในการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ซึ่งจะมีการตกลงล่วงหน้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (pre-agreed flexibilities) พิจารณาผลกระทบด้านกฎหมายและด้านเศรษฐกิจของการปฏิบัติตาม AEC Blueprint และเตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ในการรับรู้และการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับการจัดทำแผนการดำเนินงานของไทยเพื่อบรรลุการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (กรมอาเซียน, ม.ป.ป. ก)

ที่มา : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

คณะอนุกรรมการดำเนินการเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบไปด้วยผู้แทนจากกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงคมนาคม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนงานและเตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็นคณะทำงานในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) คณะทำงานด้านการสินค้า
- 2) คณะทำงานด้านการค้าบริการ
- 3) คณะทำงานด้านการลงทุน
- 4) คณะทำงานด้านการพัฒนาตลาดทุนและการเคลื่อนย้ายเงินทุน
- 5) คณะทำงานด้านการเคลื่อนย้ายบุคลากร
- 6) คณะทำงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน (การขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศ พลังงาน และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์)
- 7) คณะทำงานเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถ
- 8) คณะทำงานเพื่อลดช่องว่างการพัฒนา (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2554 ก : 106-109)

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของไทย ยังได้มีการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Information Center) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร และสร้างการเตรียมความพร้อมแก่ผู้ประกอบการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ด้วยการสนับสนุนข้อมูล และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการค้าและการลงทุนที่จะเกิดขึ้นจากข้อตกลงต่างๆ ให้สามารถกำหนดมาตรการทั้งเชิงรุกและเชิงรับในการดำเนินธุรกิจ/กิจการต่อไป (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักนโยบายและแผน, 2555 : 49)

นอกจากนี้ กระทรวงคมนาคมได้จัดทำ 5 ยุทธศาสตร์ของความเชื่อมโยงภายใต้แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน เพื่อพัฒนาระบบคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับปริมาณการขนส่งที่จะเพิ่มขึ้นและการขยายตัวของเศรษฐกิจในอนาคต ซึ่งนับว่าเป็น

ยุทธศาสตร์หนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน ซึ่งเป็นเป้าหมายของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ยุทธศาสตร์	มาตรการ
1. ก่อสร้างโครงข่ายทางหลวงอาเซียน	ปรับปรุงถนน ติดป้ายจราจรร่วมกัน ศึกษาความเป็นไปได้ของการเชื่อมประเทศที่เป็นเกาะ ขยายทางหลวงอาเซียนไปยังจีนและอินเดีย
2. โครงการสร้างทางรถไฟสิงคโปร์-คุนหมิง	เร่งก่อสร้างช่วงอรัญประเทศ-คลองลึก ศึกษาความเป็นไปได้ในการขยายเส้นทางจากสิงคโปร์ไปยังสุรานายา ในอินโดนีเซีย
3. สร้างเครือข่ายการขนส่งทางน้ำ	กำหนดแผนพัฒนาเครือข่ายการขนส่งทางน้ำบนภาคพื้นทวีปในภูมิภาคอาเซียนภายในปี พ.ศ.2555
4. สร้างระบบขนส่งทางทะเลที่เชื่อมโยง	พัฒนาศักยภาพของท่าเรือ 47 แห่ง ภายในปี พ.ศ.2558
5. สร้างระบบการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ	ศึกษาแนวเส้นทางเพื่อให้อาเซียนเป็นสะพานเศรษฐกิจในการขนส่งของโลก ส่งเสริมแนวเส้นทางเชื่อมเศรษฐกิจแม่น้ำโขง การพัฒนาท่าเรือน้ำลึก ทวาย

ที่มา : กรุงเทพมหานครออนไลน์ “ต้น ASEAN Connectivity ชู 5 ยุทธศาสตร์เชื่อมเอเชีย” วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ.2554

สำหรับประเทศสมาชิกอื่นๆ ของอาเซียนก็ได้เตรียมความพร้อม ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนเช่นกัน ทั้งโครงข่ายทางหลวงอาเซียน โครงการสร้างทางรถไฟสิงคโปร์-คุนหมิง เครือข่ายการขนส่งทางน้ำ ทะเล และระบบการขนส่งต่อเนื่อง เพื่อรองรับการค้า การลงทุน และการเคลื่อนย้ายฐานการผลิตและการลงทุนจากทั้งภายในและภายนอกภูมิภาคของประเทศสมาชิกอาเซียน อันจะเป็นการเพิ่มพูนการรวมตัวและความร่วมมือของอาเซียน เพิ่มความสามารถในการแข่งขันในระดับโลกของอาเซียนจากเครือข่ายการผลิตในภูมิภาคที่เข้มแข็ง เชื่อมต่อศูนย์กลางเศรษฐกิจ และลดช่องว่างการพัฒนา ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น และสามารถจัดการกับผลกระทบทางลบที่เกิดจากความเชื่อมโยง (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักนโยบายและแผน, 2555 : 33)

3.4 การเตรียมความพร้อมของหน่วยราชการไทย

หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง หรือทำหน้าที่เป็นแรงขับเคลื่อนหลักในการดำเนินการ เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เช่น กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงคมนาคม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นต้น (กรมอาเซียน, ม.ป.ป. ข) หน่วยงานเหล่านี้ได้มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน ยุทธศาสตร์ และทำหน้าที่ยกระดับกระบวนการทำงานในเชิงเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแนวทางของอาเซียน รวมทั้งทำหน้าที่เป็นกลไกผลักดันให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องคือ ภาครัฐ ภาคธุรกิจและภาคประชาชนดำเนินการได้ตาม AEC Blueprint ทั้งนี้ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ในฐานะสำนักประสานงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแห่งชาติ (National AEC Coordinating Agency) ทำหน้าที่เป็นหน่วยกลางของไทยในการขับเคลื่อนบูรณาการงานที่เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทั้งระบบ

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศยังมีพันธกิจสำคัญในการเป็นผู้แทนภาครัฐบาลไทย ในการเจรจาและดำเนินการต่างๆ ในด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ การเจรจาเพื่อเปิดเสรีทางการค้าทั้งในกรอบต่างๆ กับประเทศคู่เจรจา ทั้งในระดับภูมิภาคและในเวทีเจรจาการค้าโลก ในการนี้ หน้าที่ของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศได้ปรับเปลี่ยนให้มีบทบาทที่เหมาะสม เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกและให้ก้าวทันโลกธุรกิจการค้าที่ไม่เคยหยุดนิ่ง พร้อมกันนี้ ยังได้ปรับเปลี่ยนการทำงานทั้งในด้านภาพลักษณ์ บุคลากร และเพิ่มหน่วยงานต่างๆ ขึ้น อย่างเช่น การเปิด AEC Information Center ซึ่งเป็นศูนย์ให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนควบคู่ไปกับการให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อันเป็นการแก้ไขปัญหาในเรื่องของการสื่อสารระหว่างกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้ที่สนใจทั้งภาครัฐและเอกชน ที่จะสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ที่จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เพื่อนำไปสู่การใช้โอกาสและสิทธิประโยชน์ทางการค้าและการลงทุน โดยเฉพาะการที่อาเซียนจะรวมตัวกันทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2558 (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2554 ข : 4)

นอกจากหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจแล้ว ยังมีหน่วยงานอื่นๆ ที่ไม่ได้มีภารกิจหลักตาม AEC Blueprint อย่างไรก็ดี หน่วยงานเหล่านี้ต้องมีการปรับตัวและเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่เป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อรับผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

ที่จะเกิดขึ้น และสร้างความสามารถในการแข่งขัน หรือเป็นแรงสนับสนุนที่จะทำให้การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทยเป็นไปอย่างราบรื่นและเกิดประโยชน์สูงสุด ตัวอย่างเช่น กระทรวงมหาดไทยในฐานะหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจสำคัญในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ได้เตรียมความพร้อมโดยได้ทำการศึกษาผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบที่จะเกิดขึ้นจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เพื่อวางแผนปรับเปลี่ยนองค์กรของกระทรวงมหาดไทยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงภายนอก และเพื่อให้การดำเนินภารกิจประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์ต่อประชาชน

จากการวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนาจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนร่วมกับบทบาทภารกิจของกระทรวงมหาดไทยในงานการศึกษาเรื่อง “โอกาสและผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อกระทรวงมหาดไทย” สามารถสรุปได้ว่า กระทรวงมหาดไทยมีแนวโน้มได้รับโอกาสและผลกระทบจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ คือ 1) ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ (non-traditional security issues) เช่น ปัญหายาเสพติด อาชญากรรมข้ามชาติ การลักลอบนำเข้า/เคลื่อนย้ายสินค้าผิดกฎหมาย เป็นต้น 2) การบริหารงานทางทะเบียน 3) การปรับตัวของการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด 4) การค้าชายแดน 5) การประกอบอาชีพของประชาชน 6) การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ 7) การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก 8) ความเหลื่อมล้ำทางสังคม 9) การขยายตัวของเมือง 10) ความต้องการด้านระบบสาธารณสุขภูมิภาคและสาธารณสุขการ 11) การจัดการความขัดแย้ง 12) การพัฒนาภาษาต่างประเทศ 13) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และ 14) การส่งเสริมประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน

ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ.2558 รายงานการศึกษาดังกล่าวเสนอว่า กระทรวงมหาดไทยควรดำเนินการตามประเด็นยุทธศาสตร์ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. การสร้างความพร้อมเชิงยุทธศาสตร์ระดับองค์กร ประกอบด้วยกลยุทธ์ คือ การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร การพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารจัดการ การปรับเปลี่ยนเชิงนโยบายระเบียบ กฎหมายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนา และการพัฒนาภาพลักษณ์องค์กร

2. การเพิ่มขีดสมรรถนะการบริหารจัดการพื้นที่ในฐานะหน่วยงานหลักในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ประกอบด้วยกลยุทธ์ คือ การเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการกระชับความร่วมมือระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัดกับภาคส่วนอื่นๆ

3. การยกระดับการบริการ และอำนวยความสะดวกต่อประชาชน ประกอบด้วยกลยุทธ์ คือ การพัฒนาการบริการประชาชน และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน (สำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักนโยบายและแผน, 2555 : บทสรุปผู้บริหาร)

ขณะนี้ กระทรวงมหาดไทยได้มีการดำเนินการบางส่วนแล้ว เพื่อให้การเตรียมความพร้อมสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของกระทรวงมหาดไทยบรรลุผลสำเร็จ โดยได้มีการประชุมหารือระหว่าง ส่วนราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ.2554 เพื่อแบ่งเนื้อหา และขอบเขตการปฏิบัติงานอาเซียน อาทิ การจัดตั้งคณะทำงาน (task force) เพื่อจัดทำแผนงาน สำหรับกรอบความร่วมมือประชาคมอาเซียน การจัดทำชุดคู่มือความรู้พื้นฐานทั่วไปของอาเซียน รวมทั้งการบรรจุความรู้ตามกรอบความร่วมมือฯ ในการฝึกอบรมของสถาบันดำรงราชานุภาพ การจัด รายการให้ความรู้ผ่านสื่อของกระทรวงมหาดไทย (VDO conference) โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญทั้งจาก ภายในและภายนอกหน่วยงานมาให้ความรู้ การจัดทำคำขอตั้งงบประมาณ การจัดตั้งกลุ่มงานอาเซียน ขึ้นในกองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น ทั้งนี้ ในเบื้องต้นจะมีการบูรณา การการทำงานร่วมกันของสำนัก/กองภายในสำนักงานปลัดกระทรวงก่อน แล้วจึงขยายต่อไปยัง หน่วยงานระดับกรมของกระทรวงมหาดไทย จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงาน ภายนอกกระทรวงมหาดไทยต่อไป (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กองการต่างประเทศ, 2555)

3.5 ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมของไทย

การเตรียมความพร้อมตามที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้นเป็นการเตรียมตัวที่ส่งผลดีต่อไทยเพราะ อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความใกล้ชิดกับไทยมากที่สุด ประกอบกับที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศได้ เอื้ออำนวยให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาค และที่ผ่านมามาอาเซียนมีความสำคัญ ทางเศรษฐกิจกับไทยทั้งด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว และมีแนวโน้มที่จะทวีบทบาท สำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น การเตรียมความพร้อมในเชิงนโยบายหรือยุทธศาสตร์ตั้งแต่ต้น จะทำให้ สินค้าไทยส่งออกไปอาเซียนได้มากขึ้นจากการจัดอุปสรรคทางการค้าทั้งด้านภาษีและด้านที่มีใช้ภาษี และสามารถดึงดูดการลงทุนหรือนักท่องเที่ยวจากทั้งอาเซียนและนอกอาเซียนได้มากขึ้น

ในการนี้ จึงขอนำเสนอข้อเสนอแนะบางประการสำหรับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะเสริมสร้างให้ประเทศไทยมีความเข้มแข็งและสามารถใช้ประโยชน์จาก ข้อตกลงต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ดังต่อไปนี้ (ธิดารัตน์ โชติสุขชาติ, 2553 : 109 - 111)

1. ควรมีการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมไทยเพื่อใช้ ประกอบการปรับตัวของภาคการผลิต ภาครัฐควรศึกษารายละเอียดรวมถึงมาตรการตั้งรับเพราะ

ภาคแรงงานในอุตสาหกรรมต้นน้ำอาจถูกเลิกจ้างหากมีการย้ายฐานการผลิตไปหาแรงงานที่ถูกกว่าตลอดจนแรงงานวิชาชีพ เช่น แพทย์ วิศวกร บัญชี และอาจารย์ จากประเทศในอาเซียนจะเข้ามาทำงานในไทยเพิ่มขึ้น

2. ภาครัฐควรประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งเร่งเสริมสร้างความเข้าใจและความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนผ่านสื่อประเภทต่างๆ อย่างครบถ้วน เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้จะได้ใช้ประโยชน์จากความตกลงต่างๆ อย่างเต็มที่

3. ควรให้ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อคิดเห็นและกำหนดแนวทางการเจรจามากขึ้นในการเจรจา เพื่อทำความเข้าใจการค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง อีกทั้งยังมีประสบการณ์และความเข้าใจในเหตุการณ์จริงมากกว่า

4. ภาครัฐควรเร่งออกมาตรการหรือแผนรองรับผู้ประกอบการที่อาจได้รับผลกระทบทางลบจากข้อตกลงในรูปแบบต่างๆ ที่เป็นรูปธรรมอย่างละเอียดและชัดเจน มิใช่แค่จะจัดตั้งกองทุนหรือจัดทำกฎหมายในภาพรวมเชิงนโยบายเท่านั้น

5. ภาครัฐควรปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะระบบโลจิสติกส์และพลังงานภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคต่างๆ

6. ภาครัฐควรกำหนดแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจให้ชัดเจน และผลักดันการอำนวยความสะดวกทางการค้าตามแนวชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงปัญหาแรงงานและแรงงานอพยพ

7. ผู้ประกอบการต้องปรับตัวเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยตนเองก่อนอย่าหวังพึ่งเพียงความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ การสร้างมูลค่าเพิ่ม และการเร่งพัฒนาตราสินค้า การใช้เทคโนโลยีใหม่ในการผลิต การพัฒนาในด้านนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยสร้างจุดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ของไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล รวมถึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภายในองค์กร

8. ผู้ประกอบการควรสร้างเครือข่ายพันธมิตรกับภาคเอกชนอื่นๆ ในภูมิภาค ดำเนินกลยุทธ์การตลาดในเชิงรุก และทำการศึกษาสู่ทางการค้าใหม่ ๆ รวมถึงช่องทางในด้านธุรกิจอื่นๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

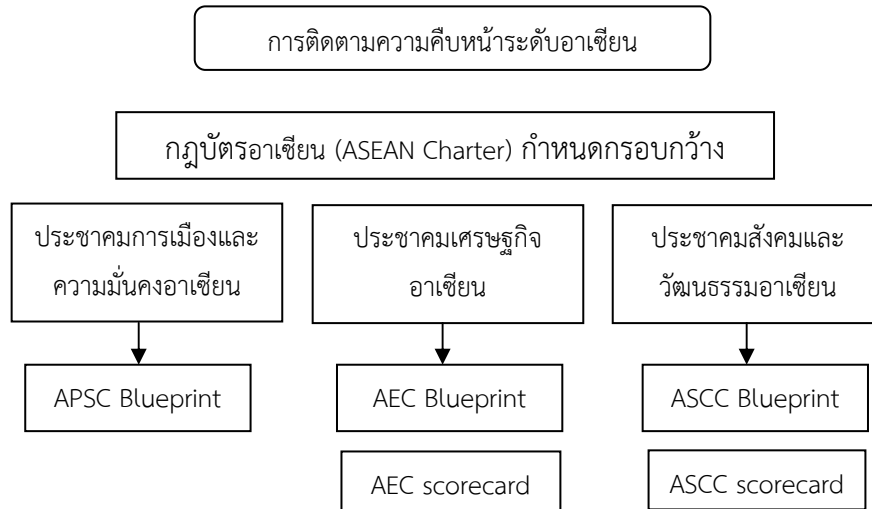
9. เตรียมความพร้อมสำหรับบุคลากรในสาขาต่างๆ อาทิ การพัฒนามาตรฐานด้านอาชีพและด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาท้องถิ่น เนื่องจากอาเซียนใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการประสานงาน ส่วนภาษาท้องถิ่นใช้สำหรับการติดต่อสื่อสารและอำนวยความสะดวกต่อประชาชน และนักท่องเที่ยวของประเทศสมาชิกอาเซียน (จุไรรัตน์ แสงบุญนำ, ม.ป.ป.)

10. พัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนที่มีศักยภาพในการร่วมพัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ (จุไรรัตน์ แสงบุญนำ, ม.ป.ป.)

4. ความก้าวหน้าในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การพัฒนาไปสู่ประชาคมอาเซียนจะสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาค ในส่วนของมิติเศรษฐกิจ แนวโน้มการพัฒนาที่คาดว่าจะเกิดจาก AEC Blueprint ได้แก่ การจัดระบบและการเพิ่มขึ้นของการค้า การลงทุนและการบริการระหว่างประเทศ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและขยายตัวของเมือง การบริหารงานชายแดน การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างใกล้ชิด การเคลื่อนย้ายคน และการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร เป็นต้น (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักนโยบายและแผน, 2555 : บทสรุปผู้บริหาร)

AEC Blueprint เป็นแผนงานในเชิงบูรณาการทางด้านเศรษฐกิจและมีกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ.2558 สำหรับการดำเนินงานประชาคมอาเซียนสามารถกำหนดให้มีความยืดหยุ่นในแต่ละเรื่องไว้ล่วงหน้าได้ แต่เมื่อตกลงกันได้แล้วประชาคมอาเซียนจะต้องยึดถือและปฏิบัติตามพันธกรณีที่ได้ตกลงกันอย่างเคร่งครัดด้วย นอกจากนี้อาเซียนยังได้จัดทำเครื่องมือติดตามวัดผลการดำเนินงานตาม AEC Blueprint ที่เรียกว่า AEC Scorecard ซึ่งเป็นเครื่องมือในการติดตามความคืบหน้าและประเมินผลการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของประชาคมอาเซียนแต่ละประเทศ รวมทั้งภาพรวมการดำเนินงานในระดับภูมิภาคด้วย โดยจะเสนอ AEC Scorecard ให้ผู้นำอาเซียนทราบในการประชุมสุดยอดอาเซียนทุกปีด้วย (สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2554)

ที่มา : กลุ่มงานนโยบาย กรมอาเซียน “ไทยกับความคืบหน้าของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 (ค.ศ.2015)” ASEAN Highlights 2011

การวัดผลตาม AEC Scorecard จะดำเนินการเป็นช่วง ช่วงละ 2 ปีตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 – พ.ศ.2558 โดยการวัดแต่ละช่วงจะเป็นอิสระต่อกัน กล่าวคือ มาตรการที่ต้องได้รับการวัดผลในแต่ละช่วงการวัดผลจะไม่ซ้ำกัน และคะแนนที่แสดงจะเป็นคะแนนของแต่ละช่วงการวัดเท่านั้น โดยคะแนนที่แสดงจะเป็นคะแนนของอาเซียนในระดับภาพรวมของทั้งภูมิภาค และคะแนนของแต่ละประเทศสมาชิก ในการนี้ สำนักเลขาธิการอาเซียนจะทำงานร่วมกับองค์กรรายสาขาในระดับคณะทำงาน/ คณะกรรมการต่างๆ ของอาเซียน เพื่อติดตามความคืบหน้าและปรับปรุงข้อมูลตาม AEC Scorecard และรายงานต่อที่ประชุมระดับสูง เช่น ที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจอาเซียน ที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน เป็นระยะๆ เพื่อให้รับทราบและพิจารณาประเด็นสำคัญก่อนเสนอต่อ คณะมนตรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

อาเซียนมีการประเมินผลด้วย AEC Scorecard แล้ว รวม 2 ครั้งได้แก่ (1) ช่วงการวัดผลปี พ.ศ.2551 - พ.ศ.2552 อาเซียนโดยรวมบรรลุเป้าหมายแล้วร้อยละ 83.8 สำหรับไทยบรรลุผลแล้ว ร้อยละ 94.55 (2) ช่วงการวัดผลปี พ.ศ.2553 – พ.ศ.2554 อาเซียนโดยรวมดำเนินการเสร็จสิ้นตาม AEC Blueprint แล้วจนถึงเดือนกันยายน 2554 ร้อยละ 64.10 ในขณะที่ไทยบรรลุเป้าหมายแล้ว ร้อยละ 72.73 (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2554 ค : 4)

กลไกด้านเศรษฐกิจ	สถานะล่าสุด
<p>เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA)</p> <p>มีเป้าหมายเพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้า ทั้งด้านภาษีและที่มิใช่ภาษี (NTBs) เพื่อส่งเสริมการค้าภายในกลุ่มประเทศอาเซียน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน ในฐานะที่เป็นการผลิตที่สำคัญในการป้อนสินค้าสู่ตลาดโลก</p>	<p>ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2553 สมาชิกอาเซียน 6 ประเทศ ได้ลดภาษีเป็นร้อยละ 0 แล้ว สำหรับสินค้ากว่าร้อยละ 99 ภายใต้ความตกลง CEPT ส่วนประเทศ CLMV ได้ลดภาษีอยู่ที่ระดับร้อยละ 0 - 5 แล้ว</p> <p>สำหรับการยกเลิก NTBs นั้นอาเซียนเดิม 6 ประเทศ (ยกเว้นฟิลิปปินส์) ยกเลิก NTBs ชุดแรกในปี พ.ศ.2551 และสิ้นสุดในปี พ.ศ.2553 (โดยฟิลิปปินส์ยกเลิก NTBs ชุดแรกในปี พ.ศ.2553 และสิ้นสุดในปี พ.ศ.2555) ส่วนประเทศ CLMV จะยกเลิก NTBs ชุดแรกในปี พ.ศ.2556 และสิ้นสุดในปี พ.ศ.2558</p> <p>กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีให้จัดตั้งหน่วยงานประสานงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Coordinating Agency) เพื่อทำหน้าที่ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตาม AEC Blueprint โดยจะประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ และรายงานผลการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (กนศ.) และคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบเป็นระยะ</p>
<p>กองทุนเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Infrastructure Fund – AIF)</p> <p>มีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในและระหว่างพรมแดนของประเทศสมาชิกอาเซียนและส่งเสริมการใช้เงินออมของอาเซียนในการสนับสนุนทางการเงินสำหรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าว โดยมีเป้าหมายที่จะออกพันธบัตรที่ธนาคารกลางสามารถถือเพื่อเป็นทุนสำรองระหว่างประเทศได้</p>	<p>ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบความตกลงของผู้ถือหุ้นที่เกี่ยวข้องกับกองทุนเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาคอาเซียนและเอกสารเข้าร่วมที่แนบท้ายความตกลงฯ ดังกล่าว และมอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือผู้แทนเข้าร่วมการลงนามในเอกสารการเข้าร่วมที่แนบท้ายความตกลงฯ ในการประชุมรัฐมนตรีคลังอาเซียน ครั้งที่ 16 ในวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2555</p> <p>การประชุมผู้ถือหุ้นครั้งแรก (Inaugural AIF Meeting) จัดขึ้นเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2555 ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ในระหว่างช่วงการประชุมประจำปีสภาผู้ว่าการ</p>

กลไกด้านเศรษฐกิจ	สถานะล่าสุด
	<p>ธนาคารพัฒนาเอเชีย ครั้งที่ 15</p> <p>ไทยจะลงเงินในกองทุน AIF จำนวน 15 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 450 ล้านบาท) โดยจะแบ่งเป็น 3 งวด งวดละ 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 150 ล้านบาท) ซึ่งจะเบิกจ่ายจากงบประมาณ และจะต้องลงเงินงวดแรกภายในไตรมาสที่ 2 ของปี 2555 (ไตรมาสที่ 3 ของปีงบประมาณ 2555) และงวดที่ 2 และ 3 ภายในไตรมาสที่ 2 ของปี พ.ศ.2556 และ พ.ศ.2557 ตามลำดับ</p>
<p>ความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration : IAI)</p> <p>IAI มีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศ CLMV เพื่อลดปัญหาความยากจน ยกกระดับความเป็นอยู่ของประชากร พัฒนาระบบข้าราชการและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน</p>	<p>ที่ประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 14 ที่ประเทศไทย เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2552 ได้ให้ความเห็นชอบต่อแผนงานความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียนฉบับที่ 2 (IAI Work Plan 2) และเห็นควรให้ใช้เป็นกรอบการดำเนินงาน IAI ระหว่างปี พ.ศ.2552 – พ.ศ.2558 ต่อไป โดยในส่วนของประเทศไทย รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบต่อร่างแผนงานเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2552</p> <p>ปัจจุบัน อาเซียนอยู่ในระหว่างการดำเนินการตามแผนงาน IAI ระยะที่ 2 ซึ่งมีสาระในการดำเนินงานต่างไปจากแผนงานระยะที่ 1 คือ แผนงานระยะที่ 2 จะขยายแผนการเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศ CLMV ให้สอดคล้องกับแผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก</p>
<p>ความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement : ACIA)</p> <p>ความตกลง ACIA เป็นความตกลงที่เกิดจากการผนวกความตกลงด้านการลงทุนอาเซียน (AIA) ที่ว่าด้วยการเปิดเสรีการลงทุน ซึ่งใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 และความตกลงส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (ASEAN IGA) บังคับใช้ตั้งแต่ พ.ศ.2530</p>	<p>รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนลงนามในความตกลง ACIA เมื่อ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2552 ณ จังหวัดเพชรบุรี ประเทศไทย</p> <p>ความตกลง ACIA จะมีผลบังคับใช้เมื่อทุกประเทศยื่นตารางข้อผูกพันการเปิดเสรีต่อสำนักเลขาธิการอาเซียนและเวียนให้ทุกประเทศทราบและคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ภายในปี พ.ศ.2555</p>

กลไกด้านเศรษฐกิจ	สถานะล่าสุด
<p>ความตกลง ACIA ประกอบด้วย 4 หลักใหญ่คือ เปิดเสรี ให้ความคุ้มครอง ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน โดยครอบคลุมการลงทุนในธุรกิจ 5 สาขา ซึ่งประกอบด้วย เกษตร ประมง ป่าไม้ เหมืองแร่ และอุตสาหกรรมการผลิต รวมถึงบริการที่เกี่ยวข้องกับ 5 สาขานี้ ทั้งทางตรง (FDI) และลงทุนในหลักทรัพย์ (portfolio)</p>	

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

5. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ผลกระทบต่อประเทศไทย

อาเซียนจัดเป็นกลุ่มความร่วมมือระหว่างประเทศที่เก่าแก่กลุ่มหนึ่งในเอเชีย มีอายุกว่า 40 ปี โดยมีผลงานความสำเร็จเป็นที่ยอมรับในยุคสงครามอินโดจีนด้วยการรวมพลังกันคลี่คลายปัญหาความขัดแย้งภายในภูมิภาค และไม่เคยปรากฏการใช้อาวุธต่อสู้กันอย่างรุนแรงจนกระทั่งปัจจุบัน ส่วนบทบาทด้านเศรษฐกิจของอาเซียนเริ่มปรากฏเด่นชัดขึ้นในปี พ.ศ.2535 ด้วยการประกาศจัดตั้ง AFTA โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันที่จะขจัดอุปสรรคทางการค้าภายในกลุ่มให้หมดสิ้นทั้งด้านภาษีและไม่ใช่ภาษีภายในปี พ.ศ. 2553 – พ.ศ.2558 ซึ่งปัจจุบันอาเซียนได้บรรลุเป้าหมาย AFTA ในระดับหนึ่งแล้ว โดยสินค้าเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 99.6) ของประเทศสมาชิกเดิม 6 ประเทศ มีอัตราภาษีศุลกากรลดลงเป็นลำดับ ปัจจุบันอยู่ในระดับเฉลี่ยประมาณร้อยละ 2.39 ส่งผลให้การค้าขายภายในกลุ่มเฟื่องฟู โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย อาเซียนก้าวเป็นตลาดส่งออกอันดับ 1 ของไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 เป็นต้นมา

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นเป้าหมายล่าสุดทางเศรษฐกิจที่ทำให้อาเซียนมีตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน โดยจะเปิดเสรีทั้งการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานที่มีทักษะ รวมทั้งมีการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีขึ้น นับว่าเป็นรูปแบบของการรวมกลุ่มเศรษฐกิจทางภูมิภาค (regional economic integration) ที่ก้าวหน้ามากที่สุดในภูมิภาคเอเชีย อย่างไรก็ตาม การรวมกลุ่มในลักษณะประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังไม่ได้ก้าวไปถึงขั้นการเป็นสหภาพทางเศรษฐกิจ

(economic union) ดังเช่นสหภาพยุโรป (European Union : EU) ซึ่งมีการใช้เงินสกุลเดียวกัน ควบคู่กับการเปิดเสรีการค้า การบริการ การลงทุน และการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต พร้อมทั้งปรับนโยบายเศรษฐกิจการเงินและการคลังของประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปให้ประสานสอดคล้องกันด้วย

● **ผลกระทบเชิงบวกและประโยชน์**

ความร่วมมือภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมีความเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจ ดังนี้

นักธุรกิจ รวมถึง SMEs : ได้รับประโยชน์จากการเข้าถึงตลาดอาเซียนที่มีขนาดใหญ่ขึ้นด้วยประชากรกว่า 580 ล้านคน ทั้งในด้านการส่งสินค้าออกไปขายและการนำเข้าวัตถุดิบ สินค้า กึ่งสำเร็จรูปเพื่อนำมาใช้ในการผลิต ด้วยต้นทุนที่ลดลงจากการลด/ยกเลิกอุปสรรคทางการค้า ทั้งด้านภาษีและที่มิใช่ภาษีในอาเซียน รวมถึงการลด/ยกเลิกอุปสรรคด้านการค้าบริการและการลงทุน และการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศสมาชิกที่มีความได้เปรียบในการแข่งขันและสามารถใช้ประโยชน์จากจุดแข็งของแต่ละประเทศได้อย่างเต็มที่

นักลงทุน : ได้ประโยชน์จากสิทธิในการลงทุนในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยจะได้รับการปฏิบัติเสมือนนักลงทุนในประเทศ รวมถึงการได้รับความคุ้มครองการลงทุน นอกจากนี้ ยังได้รับประโยชน์จากการรวมตัวของตลาดทุนและการเปิดเสรีการบริการด้านการเงินในอาเซียน ซึ่งจะช่วยให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น สนับสนุนการจัดทำธุรกิจร่วมทุนกับนักลงทุนในประเทศอาเซียน อื่นและช่วยลดความเสี่ยงจากการกระจายการลงทุนไปยังต่างประเทศ

ผู้ประกอบการวิชาชีพอิสระ : ได้รับประโยชน์จากการเคลื่อนย้ายเสรีแรงงานฝีมือในอาเซียน ทำให้มีโอกาสการเข้าไปทำงานในประเทศอาเซียนอื่นได้ง่ายขึ้น และช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือภายในประเทศ

ผู้บริโภค : ได้รับประโยชน์จากโอกาสในการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่หลากหลายและมีคุณภาพในราคาที่เหมาะสม รวมถึงการได้รับความคุ้มครองการบริโภคเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในการบริโภคสินค้าบริการข้ามพรมแดนจากความร่วมมือของหน่วยงานที่รับผิดชอบในอาเซียน

ประเทศไทยในภาพรวม :

1. การขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น
2. อัตราการจ้างงานภายในประเทศเพิ่มขึ้น

3. การดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ซึ่งช่วยให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีและกิจกรรมการค้าและวิจัยในประเทศเพิ่มขึ้น

4. ประสิทธิภาพการผลิตและความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในประเทศสูงขึ้นจากการปรับปรุงด้านการจัดสรรทรัพยากรและการประหยัดจากขนาดการผลิตที่เพิ่มขึ้น

5. การมีส่วนร่วมในเครือข่ายการผลิตและห่วงโซ่อุปทานโลก

6. การเพิ่มอำนาจการต่อรองของไทยในเวทีระหว่างประเทศ

7. การปฏิรูปโครงสร้างและกฎระเบียบภายในประเทศให้สอดคล้องกับพันธกรณีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะสนับสนุนการเปิดเสรีการค้าและการลงทุนในภูมิภาค (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ สำนักอาเซียน, 2554)

● ผลกระทบเชิงลบและความเสี่ยง

แม้ว่าการพัฒนาสู่การรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมีเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้รับประโยชน์สูงสุด แต่การที่ประเทศสมาชิกยังคงเป็นคู่แข่งทางการค้ามากกว่าที่จะเป็นคู่ค้า รวมถึงปัญหาต่างๆที่ยังคงพบ ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือที่ยังไม่เต็มที่ หรือความล่าช้าในการประสานงานภายในประเทศสมาชิกก็ดี ส่งผลให้การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอาจส่งผลกระทบด้านลบ ดังนี้ (สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2554)

1. คู่แข่งขันและสภาพการแข่งขันในตลาดเพิ่มสูงขึ้น เนื่องมาจากประเทศสมาชิกอาเซียนมีโครงสร้างการส่งออกสินค้าที่ค่อนข้างเหมือนกันหรือคล้ายกัน ทำให้ประเทศไทยต้องมีการแข่งขันที่สูงขึ้น ดังนั้น ศักยภาพและมาตรฐานการผลิต นวัตกรรมใหม่ๆ รวมถึงการสร้างความแตกต่างให้กับสินค้า จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับประเทศไทยในภาวะที่การแข่งขันที่สูงขึ้น

2. หากไทยไม่มีมาตรการป้องกันสินค้าที่เข้ามาวางจำหน่ายในประเทศไทยที่ดี สินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานหรือคุณภาพต่ำอาจจะถูกเข้ามาวางจำหน่ายในไทยมากขึ้น ซึ่งผู้บริโภคอาจได้รับอันตรายจากสินค้าเหล่านี้ ดังนั้น กลไกในมาตรการการนำเข้าสู่ตลาดของสินค้าด้วยคุณภาพเหล่านี้ รวมถึงการให้ผู้บริโภคตระหนักถึงการบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นและขาดไม่ได้

3. จะเกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือของไทยไปยังประเทศที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่า เช่น สิงคโปร์ บรูไน โดยเฉพาะสาขาการแพทย์และวิศวกร ทำให้ในอนาคตไทยอาจจะต้องเกิดการขาดแคลนแรงงานวิชาชีพที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ โดยที่แรงงานต่างด้าวจากประเทศที่ค่าแรงต่ำกว่าจะเข้ามาแทนที่โดยอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านสังคมตามมา และถ้าหากในอนาคตไทย

หันมาใช้นโยบายรัฐสวัสดิการ งบประมาณส่วนหนึ่งจากตรงนี้อาจจะต้องถูกจัดสรรไปเป็นสวัสดิการให้กับแรงงานต่างด้าวเหล่านี้

4. จะก่อให้เกิดการแข่งขันแย่งชิงแหล่งเงินทุนระหว่างอาเซียนด้วยตัวเอง โดยเฉพาะประเทศที่มีความได้เปรียบกว่าทั้งทางด้านทรัพยากร ค่าจ้างแรงงาน มาตรการส่งเสริมการลงทุนอย่างเช่น สิงคโปร์ (แหล่งลงทุนอันดับ 1 ในอาเซียน) เวียดนาม (แหล่งลงทุนอันดับ 2 ในอาเซียน) รวมถึง อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ดังนั้น สิ่งไทยต้องให้ความสำคัญมากที่สุดในขณะนี้ก็คือ จะต้องมีการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน ประสิทธิภาพในการผลิตของแรงงาน รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนให้ทันสมัยมากขึ้น ก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วไม่เป็นอุปสรรคต่อนักลงทุน

5. การเปิดเสรีของบางสาขาบริการ โดยเฉพาะสาขาที่มีความอ่อนไหวสูง เช่น ภาคการเงิน ซึ่งเกี่ยวข้องกับเสถียรภาพและความมั่นคงภายในประเทศ จำเป็นต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษ และเนื่องจากไทยเองยังไม่เคยมีกฎหมายที่เอื้อต่อการลงทุนของต่างชาติเมื่อเทียบกับสิงคโปร์ จึงอาจทำให้นักลงทุนต่างชาติจากประเทศที่มีประสบการณ์ด้านการดำเนินธุรกิจการเงินสูงและแกร่งกว่าไทย จากนอกอาเซียนอาศัยสิทธินักลงทุนสัญชาติอาเซียนเข้ามาลงทุนในไทย ซึ่งสาขาบริการที่เป็นห่วงว่า อาจจะได้รับผลกระทบโดยตรงคือ โทรคมนาคม ธนาคาร บริการโลจิสติกส์ บริษัทสถาปนิกขนาดกลางและเล็ก รวมถึงสาขาบริการที่ต้องใช้เงินลงทุนและเทคโนโลยีสูง เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยี ด้านกฎหมาย และขีดความสามารถด้านบุคคลจึงทำให้ไทยอาจมีศักยภาพด้อยกว่าสิงคโปร์ (ธนาคารกรุงไทย ฝ่ายวิจัยความเสี่ยงธุรกิจ : 2553)

บรรณานุกรม

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2552). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*, กรุงเทพฯ : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ.

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2554 ก). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 22 มีนาคม 2555. เข้าถึงได้จาก :
http://www.dtn.go.th/images/document/ASEAN/book_ASEAN.pdf

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2554 ข). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Factbook)*. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 22 มีนาคม 2555. เข้าถึงได้จาก :
http://www.dtn.go.th/images/aec_factbook.pdf

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2554 ค). “ASEAN Economic Community (AEC) Scorecard: เครื่องมือวัดผลการดำเนินงานการไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.” *จตุสารร่วมสร้างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC Focus*, 1(4), หน้า 4.

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (ม.ป.ป. ก). *เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA)*. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 24 ตุลาคม 2555. เข้าถึงได้จาก :
http://www.dtn.go.th/images/stories/file/fta-progress_12.pdf

_____. (ม.ป.ป. ข). *ความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ACIA)*. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 24 ตุลาคม 2555. เข้าถึงได้จาก :
<http://www.dtn.go.th/filesupload/files/serviceandinvestment/ACIA.pdf>

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ สำนักอาเซียน. (2554, กันยายน). *เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่องการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*, โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น, กรุงเทพฯ.

กรมอาเซียน. (2553). *ประชาคมอาเซียน*. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 28 มีนาคม 2555. เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/asean/ASEAN%20Main.pdf>

กรมอาเซียน. (2554). *ASEAN Mini Book*. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 20 มกราคม 2555.

เข้าถึงได้จาก : http://www.mfa.go.th/asean/asean_web/media/aseanMiniBook.pdf

กรมอาเซียน. (ม.ป.ป. ก). *คณะอนุกรรมการดำเนินการเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*.

[ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 26 มีนาคม 2555.

เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/web/3020.php?sid=4436>

กรมอาเซียน. (ม.ป.ป. ข). *โครงสร้างอาเซียนภายใต้กฎบัตรอาเซียน*. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล

26 มีนาคม 2555. เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/internet/document/5780.pdf>

กรมอาเซียน กลุ่มงานนโยบาย. (2554). “ไทยกับความคืบหน้าของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

ในปี 2558 (ค.ศ.2015).” *ASEAN Highlights 2011*, กรุงเทพฯ : กระทรวงการต่างประเทศ.

กรมอาเซียน กองอาเซียน 3. (2555 ก). *ความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative for*

ASEAN Integration : IAI). [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 24 ตุลาคม 2555. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/customize-20120821-170659-811952.pdf>

กรมอาเซียน กองอาเซียน 3. (2555 ข). *กองทุนเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาคอาเซียน*

(ASEAN Infrastructure Fund – AIF). [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 24 ตุลาคม 2555.

เข้าถึงได้จาก : [http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/customize-20120821-](http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/customize-20120821-165758-176981.pdf)

[165758-176981.pdf](http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/customize-20120821-165758-176981.pdf)

กรุงเทพธุรกิจ. (6 ธันวาคม 2554). *ต้น ASEAN Connectivity ชู 5 ยุทธศาสตร์เชื่อมเอเชีย*.

[ออนไลน์]. กรุงเทพธุรกิจ. วันที่ค้นข้อมูล 25 เมษายน 2555. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/business/business>

คณะรัฐมนตรี. (2554). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร*

นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันอังคารที่ 23 สิงหาคม 2554. [ออนไลน์].

วันที่ค้นข้อมูล 21 มกราคม 2555. เข้าถึงได้จาก :

http://www.sobkroo.com/img_news/file/A48906198.pdf

จุไรรัตน์ แสงบุญนำ. (ม.ป.ป.). *การเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนของ*

กระทรวงศึกษาธิการ. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 15 สิงหาคม 2555. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.osmie4.moe.go.th/web/index.php?option=com...27...>

ทศพนธ์ นรทัตน์. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*

กับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 23 มีนาคม

2555. เข้าถึงได้จาก : <http://www.phk.ac.th/uploadajax/plan11.doc>

ธนาคารกรุงไทย ฝ่ายวิจัยความเสี่ยงธุรกิจ. (2553). *นัยถอยหลัง AEC 2015 โอกาสที่มาพร้อมกับ*

ความเสี่ยง. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 28 มีนาคม 2555.

เข้าถึงได้จาก : http://www.ktb.co.th/upload/economy/top_stories_1/res3253.pdf

จิตรัตน์ โชติสุชาติ. (2553, กรกฎาคม – ธันวาคม). “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ความสำคัญและ

การเตรียมความพร้อมของไทย.” *วารสาร มจร.วิชาการ*, 14 (27), 99-112.

ประภัสสร เทพชาตรี (2552). *สู่ประชาคมอาเซียน 2015*, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (ม.ป.ป.). *เปรียบเทียบนโยบายและมาตรการ*

การรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. [ออนไลน์]. วันที่สืบค้นข้อมูล 28 มีนาคม พ.ศ.

2555 เข้าถึงได้จาก :

<http://www.sme.go.th/SiteCollectionDocuments/%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%A2SMEs/%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%9A%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%9A%E0%B8%99%E0%B9%82%E0%B8%A2%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A3%E0%B8%A9%E0%B8%90%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%8B%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99/02.pdf>

“แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11” (14 ธันวาคม 2555) *ราชกิจจานุเบกษา*

เล่ม 128 ตอนพิเศษ 152 ง. [ออนไลน์]. วันที่สืบค้นข้อมูล 3 มีนาคม 2555. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.sesa10.go.th/sesa10/data/dec54/1.pdf>

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2547). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) : ผลดี VS ผลเสีย ต่อเศรษฐกิจไทย*.

[ออนไลน์]. วันที่สืบค้นข้อมูล 28 มีนาคม พ.ศ.2555 เข้าถึงได้จาก :

<http://www.positioningmag.com/prnews/printprnews.aspx?id=23505>

สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2554). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เอกสารความรู้ สดร.ลำดับที่*

๑๕/ปีงบประมาณ ๒๕๕๔. [ออนไลน์]. วันที่สืบค้นข้อมูล 22 มกราคม 2555. เข้าถึงได้จาก :

http://www.stabundamrong.go.th/web/book/54/b15_54.pdf

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2554). *ถนนสู่ AEC เพื่อ SMEs ไทย*. [ออนไลน์].

วันที่สืบค้นข้อมูล 2 เมษายน 2555. เข้าถึงได้จาก :

http://www.smi.or.th/data/data_detail.asp?id=54

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กองการต่างประเทศ. (2555). *กระทรวงมหาดไทยกับการรวมตัว*

เป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558. [ออนไลน์]. วันที่สืบค้นข้อมูล 8 สิงหาคม 2555.

เข้าถึงได้จาก :

http://km.moi.go.th/index.php?option=com_content&task=view&id=719&Itemid=26

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักนโยบายและแผน. (2555). *รายงานการศึกษา โอกาสและ*

ผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อกระทรวงมหาดไทย. [ออนไลน์].

วันที่สืบค้นข้อมูล 28 มีนาคม 2555. เข้าถึงได้จาก :

http://www.ppb.moi.go.th/midev01/upload/asean_final.pdf

อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์. (2541). *อาเซียนใหม่*, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย